

šentlorenški góri pri Krškem i. t. d. Visoko góri na Gorjancih na »Zagorevnem kámenu« se nahajajo rimska poslopja, ki imajo pod hšnim pločnikom mrličje pokopane. V Smarati pri Loži se nahajajo rimski grobje, ki imajo po dva ali po tri na zobéh ležeče mrličje v sebi. Plošče so od nabrežinskega kamena in imajo nadpis (z barbar-skimi imeni) na spodnji strani. — Preprosto, toda zanimivo predavanje so poslušalci glasno odobraval.

O rokopisni zapuščini Davorina Trstenjaka. V slavnostni knjižici: »Davorin Trstenjak, slovenski pisatelj« 1887. čita se na str. 13, 14: „Razven . . . tiskom priobčenih proizvodov književnih ima Trstenjak še mnogo raznih rokopisov . . . Upajmo, da se . . . gradivu kakor tako pripravi pot do občinstva . . .“

Dobivši končno v roke Dav. Trstenjaka književno zapuščino — ki je po oporoki pokojnikovi sedaj svojina prof. dr. *J. Sketa* — pregledal sem vse njegove rokopise, prebral jih na skupine in vsaj v glavnem tudi prečital ter morem in smem p. n. občinstvu slovenskemu podati naslednje izvestje.

V Trstenjakovi rokopisni zapuščini so najprej spomina vredne njegove do sedaj zvečine nepoznane pesmi slovenske, „ilirske“ in nemške, o katerih se nekaj pač omenja tudi v „Lj. Zvonu“ X. 168, 169. O teh pesmih je Trstenjaku pisal Iv. Macun v zasebnem pismu dné 6. prosinca l. 1882.: „Kaj je s Tvojimi ilirskimi itd. pesmami, ki si se . . . grozil, da boš je na svetlo dal? Ali čakaš, da se celo raztepejo in zgubijo, in tudi ostarijo? Ti imaš slovenskih in „ilirskih“ izvrstnih; spominjaj se Jablonskega, opata krakovskega, ki je novejšega časa najizvrstnejši česki celo erotični lirik.“ — Te pesmi Trstenjakove so malone vse iz njega dijaške dóbe, poimenoma od leta 1837. do 1840., toda neurejene. Pisane so ponajveč na preprostih listih in lističih, nekoliko tudi v drobnih zvezkih zbrane, nekatere na čisto in dogotovljeno, a zvečine le v načrtu; mnogo njih je še nedovršenih, nekaj samó odlomkov, več pobeleženo tudi s svinčnikom, tu in tam že težko čitljivo, časih jedva umevno. Vrsti so lirske in epske; a predmet jim je „ljubav“, nje radost in žalost, pa priroda, prijateljstvo, domovina, junaštvo, zgodovina . . . ter se takó med temi izdelki nahajajo razven pesmij ljubavnih tudi elegije, ode, gazele, epigrami, idile, godovnice, poslanice, domovinke, povesti, legende, balade, romance i. t. d.; med slovenskimi je zajedno nekoliko nabožnih. Po zunanji obliki je zlasti mnogo sonetov. Nemške so nekaj prevodi iz slovenščine in „ilirščine“, nekaj pa izvirne. Vseh teh pesmij, celot in kosov, na število je po priliki: slovenskih nad sto in „ilirskih“ do kakih tristo. Vender, to je le majhen del, preostal od pesmij, kar jih je bil zložil Trstenjak dijak. Kajti sam pravi v svoji rokopisni latinski „Autobiografiji“, da je óne pesemske „eksercicije“ svoje dné 3. kimovca leta 1840 sežgal „ex impetu melancholiae“, ter bi bil sežgal vse, da ni prišel njega oče, rekši, da bode on popir bolje uporabil; pa tudi sicer že rokopis sam nam kaže te zbirke nepopolnost.

Zatem je v Trstenjakovi rokopisni zapuščini nekoliko njegovih propovedij, slovenskih predik in nemških ekshort. Slovenske té predike je govoril Trstenjak službujoč kapelan v letih 1845., 1846., 1847.; nemške ekshorte pak veroučitelj gimnazijski od leta 1851.—1861. Predike slovenske so te-le: Nedeljske: Adventne (štiri), Po Božiči, Pred Novim letom, Pred Razglaš. Gospod., I. II. V. Ned. po Razgl. Gosp., Na Septuagesimo (dve), Na Seksagesimo, I. II. III. V. v Postu, I. V. po Vel. noči, Binkoštno nedeljo, II. IV. IX. (tri). X. (dve) XII, XIII. XIV. XV (dve). XVI. XVIII. (dve). XIX. XX. (dve). XXII, XXIII. (dve). XXIV. (3. po Razgl. G.). XXVII. (6. po Razgl.) po Bink, Angelsko nedeljo, O Posvečev. cerkev (dve); potem za praznike in godove: Binkoštni ponedeljek, Veliki petek, Brezmad. Spočetje D. Marije, Praznik sv. Jožefa, Vseh Svetnikov (dve), God Sv. Janeza Krst., Sv. Marjete, Sv. Ursule in Sv. Ane; pa še o čí-

stoti nasprotni pregrehi in o zavisti in jezi (po jedna). Ali in koliko so té propovedi izvirne, tega sevéda sedaj ne morem določiti.

Dalje se nahajajo v Trstenjakovih rokopisih takozvana *Excerpta*, to so iz raznih starih in novejših pisateljev izpiski o mitologiji, filologiji, geografiji, historiji, etnografiji, in v obče arhéologiji. Vsega takšnega gradiva je 1 knjiga 4° do 90 listov, 15 sešitkov 4° po 22 listov in 2 zvezka fol. 23 in 12 listov popisanih. Tiče pa se ta tvarina Indov, Perzov, Feničanov, Egipčanov, Grkov, Rimljanov, Keltov, Gotov, Germanov, Slavjanov. Tolmač je dakako nemški. Te beležke so sevéda zapisane brez sestava in reda; nego vse je pomešano, kakor je pač zapisovalcu bilo prilike, začrtati sedaj to sedaj óno. Upotrebljeval pak je Trstenjak te beležke najbrž za svoje spise omenjenih vrstij — poleg še drugih podatkov pripošiljanih mu od raznih strani; in takó nam je umevno, odkod ima naš pisatelj toliko in takó raznovrstnega gradiva v svojih znanstvenih sestavkih, in kakó torej v njih navaja knjige, ki pa jih sam ni imel v svoji biblijoteki.

Poleg tega je v rokopisni zapuščini Trstenjakovi ostalo mnogo njegovih znanstvenih, slovenskih in nekaj nemških spisov, ki so pa tiskopisi. Ponajveč so to pač koncepti, pa tudi nekateri dogotovljeni sestavki za natisek, ter so predmeta zopet bajeslovnega, jezikoslovnega, zemljepisnega, zgodovinskega, rárodopisnega in podobnega starinoslovstva; nekaj pa še je iz leposlovja in raznega znanstva. No, ker je vse to, kakor rečeno, že tiskom objavljeno in nam je že znano — po „Novicah“, „Sl. Glasniku“, „Letopisih Matice Slovenske“, „Slovenskem Narodu“, „Zori“, „Vestniku“, „Kresu“. . . in v posebnih knjižicah: „Triglav“, „Weriand de Graz“, „Pannonica“ — zató nas stvar tukaj več ne zanima in tudi več nima vrednosti negoli ostalina rokopisna. — Pač pa so zanimivi hranjeni snimki ónih spomenikov, na katere se Trstenjak pozivlje v svojih člankih té vrsti. To so namreč risane podobe in nadpisi iz takoimenovane rimske dóbe, katere stariuc je pisatelj dobival iz raznih krajev od raznih pošiljalcev, posuete največ z originalov ali s prosto roko ali po svetlopisih, nekaj pa jih je tudi iz Mucharjeve izdave. Največ teh snimkov je iz pokrajin nekdanjega Norika in stare Panonije, nekoliko pa tudi od polabskih Slavjanov. Iz južnih krajev so podobe in nadpisi (kolikor nam javljajo pristavljene opomnje) od Siska, Karlovca, Varaždina, Sabarije, od Gradske okolice, Maribora, Ptuja, Rogatca, Črešnjevca, od Konjic, Tinj, Stranic, Slov. Bistrice, od Celja, Žalca, Laškega, Sevnice, mnogo od Gosposvetskega polja in okolice, od Celovca in še od drugod. Kakor je znano iz priobčenih razprav, tolmačil je Trstenjak té spomenike v „rimskoslovenske“.

Končno je v Trstenjakovi ostalini še nekaj njegovih pisem, namenjenih raznim ljudem, po nekoliko samó zasnovanih, po nekoliko pa tudi dovršenih, katera pa je menda bil zopet prepisal na čisto za dotičnike. Navadno govori v njih o stvareh književnih in znanstvenih; takó n. pr. posebej ob oduošajih med „Kresom“ in „Lj. Zvonom“ i. dr. — In sicer se je ohranilo tudi precěj pisem (dopisov), ki jih je bil Trstenjak prejel od svojih znancev in prijateljev, osebnih in književnih, in to od Slovencev, Hrvatov in Nemcev.

(Konec prih.)

„Ljubljanski Zvon“

izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter stoji vse leto 4 gld. 60 kr., pol leta 2 gld. 30., četrt leta 1 gld. 15 kr.

Za vse neavstrijske dežele po 5 gld. 60 kr. na leto.

Posamezni zvezki se dobivajo po 40 kr.

Lastniki in založniki: **Fr. Levec** i. dr. — Izdajatelj in odgovorni urednik: **Fr. Levec**.
Uredništvo in upravnništvo v *Ljubljani*, v Medijatovi hiši na Dunajski cesti, 15.

Tiska »Narodna tiskarna« v Ljubljani.

uvredenega izraza. Ali bi ne kazalo uvesti po Notranjskem in Vipavskem znano besedo *kocelj, kucelj*? — Naj še kdo izreče svoje mnenje o tem!

Te dni sem slišal v Dolenjem Zemlju pri Ilirski Bistrici lep izraz za »Mulde«, namreč uvala ('vala), uvalica ('val'ca), ki je znan takisto hrvaškemu jeziku in ki bi se dal prav dobro porabiti tudi za nemški izraz »Thalmulde«. Po tem imamo naslednjo lestvo zemljepisnih pojmov: Najvišji je sedlo (Sattel), takoj spodaj je uvala, v kateri se vode nabirajo in si kmalu izdolbejo žleb (Rinne), ki prehaja v vedno globočjši in globočjši jarek (Graben) S. R.

O rokopisni zapuščini Davorina Trstenjaka. (Konec) Toliko se je našlo v rokopisni zapuščini Trstenjakovi na njegovem zadnjem domu. K temu še nekaj v pojasnilo.

V omenjenem slavnostnem spisu pravi se l. c. o Trstenjakovih rokopisih posebej: „Poimenoma morem tu za gotovo omeniti, da si je neutrudni preiskovatelj starodavnosti naše zlasti o prazgodovini Norika in Panonije nabral lepega gradiva, za katero pa zdaj ne znamo, ali ga bode mogel spraviti na svetlo . . . Upajmo ipak, . . . da rokopis ne bode predolgo trohnel v omari.“ — Té besede so dotično povzete upravo iz Trstenjakovega zasebnega mi pisma z dné 27. listopada l. 1886. Toda isto gradivo je vendar skoro zatem spravil sam na svetlo v omenjeni knjižici: „*Pannonica*. Spomeniški listi itd. V Celovcu 1887“ — baš istodobno, ko je bil tiskan tudi óni životopis.

Nabral pa je bil Trstenjak zraven tega še gradiva o Tomaži Prelokarji — *Thomas de Cilia* zvanem — odgojitelji cesarjeviča Maksimilijana, proštu dunajskem in škofu kostniškem, umršem leta 1496., o katerem govori tudi v „Kresu“ IV. 631. A vse to gradivo je dal g. Mateju Slekovcu, župniku pri Sv. Marku nize Ptuja, „naj nje sestavi“, kakor mi Trstenjak sam piše v listu dné 28. listopada l. 1887, pristavljajoč: „Jaz nimam več toliko fizične moči delo dovršiti.“ Istotako mi je pozneje koncem leta 1889. povedal tudi ustno.

In o poslednjem književnem delu svojem mi je zopet pisal Trstenjak sam v istem pismu dné 28. listopada l. 1887.: „Med svojimi rokopisi imam edino še eden spis: *paberki in popravki o venetščini*, ki bi vtegnol kaj veljati, vse drugo je zastarelo, in ne vredno, da se izdaje.“ — Na nekem listu v Trstenjakovi zapuščini pa sem našel o tem to-le beležko zapisano baš z roko njegovo: „Jaz sem svoja ‚Venetica‘ popravil in bom rokopis v tisek poslal, ker me g. prof. Jagić nagovarja. Sicer mi Jagić ne prorokuje, da bi moja teorija od filologov strokovnjakov bila sprejeta, a znanosti bodo ta preiskavanja vsekako koristila, zato je svojemu učencu V. Oblaku naročil, naj se v počitnicah k meni poda in rokopis v nemščino prelaga.“ — Znano mi je, da ima sedaj res g. Oblak óni Trstenjakov rokopis in to „venetsko gradivo“ bajé kratko, ali pri tem jedrovito spravlja v „nemško livrejo“.

Spominjam se še končno, da mi je pokojni Davorin Trstenjak, že zelo bolan nekoč povedal, da je vse svoje še preostale rokopise bil namenil dru, *Sketu*, kateri naj po njega smrti izbere in izdá, kar je vrednega za javnost. Vendar o tem sedaj ni nič izvestnega in tudi g. dr. Sket nima nikakih takšnih rokopisov Trstenjakovih. Nego, bil je pač v Dav. Trstenjaka zapuščini popiren zavitek, zapečaten in naslovljen g. Jakopu Trstenjaku, župniku pri Sv. Marjeti nize Ptuja, Davorinovemu bratraucu, kateremu je bil torej bajé tudi že poslan isti zavitek; ali kaj je v njem, tega ne vém.

Andrej Fekonja.

† Ognjeslav Utješenović-Ostrožinski, dvorski svetovalec in véliki župan ter pisatelj in pesnik hrvaški umrl je v Zagrebu dné 8. ržnega cvéta t. l. Bil je slavni pokojnik upravni uradnik in je v tej stroki napisal več prav imenitnih knjižic, tičoóih se zlasti nekdanje vojaške Krájine. Ko se je naš dr. Lovro Toman v državnem zboru potezal